

Lehdistötiedote

Luxemburg, 23. syyskuuta 2021

EU:n tuki Ukrainan uudistuksille: laajamittaisen korruption torjunta on ollut tehotonta

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen julkaisemassa erityiskertomuksessa todetaan, että laajamittaista korruptiota ja sääntelyvallankaappausta harjoitetaan Ukrainassa yhä laajalti EU:n toimista huolimatta. EU on pyrkinyt vähentämään korruptiota Ukrainassa määrittämällä korruption torjunnan monialaiseksi painopisteeksi. EU on kohdistanut korruption torjuntaan rahoitusta ja toimia useiden eri alojen kautta, olipa sitten kyse kilpailuympäristöstä, oikeuslaitoksesta tai kansalaisyhteiskunnasta. Tarkastajat kuitenkin toteavat, että tuella ja toimenpiteillä ei ole päästy haluttuihin tuloksiin.

EU on tukenut Ukrainan uudistussuunnitelmia yli 20 vuoden ajan. Korruption torjunta on tärkeä osa tuota tukea, sillä korruptio muodostaa merkittävän esteen minkä hyvänsä maan kehitykselle ja on myös EU:n arvojen vastaista. Laajamittainen korruptio ja sääntelyvallankaappaus ovat Ukrainassa tyypillisiä ilmiöitä, ja ne estävät kilpailua ja kasvua ja haittaavat myös demokraattista prosessia. Korruption vuoksi menetetään vuosittain kymmeniä miljardeja euroja. Euroopan komissio, Euroopan ulkosuhdehallinto (EUH) ja EU:n neuvontaoperaatio ovat yrittäneet ratkaista tätä ongelmaa, ja ne ovat tukeneet useita uudistuksia, joiden tarkoituksena on ollut vahvistaa oikeusvaltiota ja torjua korruptiota Ukrainassa.

EU on jo kauan ollut tietoinen oligarkkien, korkeiden virkamiesten, poliitikkojen, oikeuslaitoksen ja valtion omistamien yritysten välisistä yhteyksistä. Tarkastajat huomauttavat, että EU ei tästä huolimatta ole kehittänyt strategiaa, jolla tosiasiallisesti puututtaisiin laajamittaiseen korruption. Esimerkiksi laittomiin rahoitusvirtoihin, rahanpesu mukaan lukien, on kohdistettu vain vähän toimia. EU on joka tapauksessa tukenut Ukrainassa monia korruption vastaisia uudistuksia ja toimia. Tuen määrä riippuu useimmiten siitä, kuinka moni tuen ehto täyttyy. Komissio on kuitenkin tulkinnut näitä vaatimuksia tarpeettoman löyhästi, mikä on johtanut liian myönteisiin arvoihin. Tarkastajat mainitsevat esimerkkinä viisumivapausjärjestelmän.

Lehdistötiedotteessa esitetään Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksen keskeiset tiedot. Kertomus löytyy kokonaisuudessaan sivustolta eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Järjestelmän toimintaa ei ole arvioitu uudelleen siitä huolimatta, että kaksi kolmesta EU:n tuen ehdosta ei ole täyttynyt.

“Vaikka EU on tukenut Ukrainaa monin tavoin, oligarkit ja omien etujen tavoittelu uhkaavat edelleen oikeusvaltioperiaatetta Ukrainassa ja vaarantavat maan kehityksen”, toteaa kertomuksesta vastaava Euroopan tilintarkastustuomioistuimen jäsen Juhan Parts. *“Ukraina tarvitsee tehokkaan keskitetyn strategian, jolla vastustetaan oligarkkien valtaa ja torjutaan sääntelyvallankaappausta. EU voisi tehdä tässä asiassa paljon enemmän kuin se on tähän asti tehnyt.”*

EU:n tuella on käytännössä saavutettu vain vähäisiä tuloksia. Sen tuki kilpailuvastaisten rakenteiden ja toimintamallien torjumiseksi on kohdentunut yrityshallintoon ja siihen, että Ukrainan lainsäädäntöä lähennetään EU:n normeihin. EU:n tukea ei ole kohdistettu toimiin, joilla olisi tunnistettu valtion omistamiin yrityksiin liittyviä laajamittaisia korruptiojärjestelmiä. Poikkeuksena tästä ovat avustukset riippumattomille medialähteille ja aktivisteille. Koska niin monet yritykset Ukrainassa ovat korruptoituneita monopoleja tai oligopoleja, tarkastajat katsovat, että EU:n olisi pitänyt pyrkiä toimillaan suoremmin poistamaan vapaan ja reilun kilpailun esteitä.

Myöskään EU:n tuki oikeuslaitoksen uudistukseen ei ole johtanut riittäviin tuloksiin. EU:n hankkeista ja avusta valmiuksien kehittämisessä on silti ollut hyötyä Ukrainan perustuslain ja lukuisten lakien uudelleenlaatimisessa. Niillä on lisäksi tuettu uuden ylimmän tuomioistuimen perustamista, tarkastajat myöntävät. Nämä saavutukset ovat kuitenkin jatkuvasti uhattuina, sillä lakeja yritetään usein kiertää ja uudistuksia vesittää. Tästä on aiheutunut huomattavia takaiskuja, joita ei ole kyetty lieventämään EU:n toimilla.

Myös tärkeimmillä korruption vastaisilla elimillä, jotka perustettiin EU:n avulla, on edelleen vaikeuksia toteuttaa tehtävänsä. Korkean tason korruptiotapauksissa sovellettava järjestelmä, joka koostuu tutkintatoimista, syytteenpanoista ja tuomioista, on kokonaisuudessaan kovin haavoittuva. Korruption torjuntaan erikoistunut ylempi tuomioistuin on alkanut saavuttaa lupaavia tuloksia, mutta sen tehokkuus, riippumattomuus ja kestävyys asetetaan jatkuvasti kyseenalaiseksi. Toisena esimerkkinä mainittakoon Ukrainan kansallinen korruptiontorjuntatoimisto. Vaikka EU:n poliittisesta tuesta on ollut apua niin, että kansallinen korruptiontorjuntatoimisto on pysynyt toiminnassa ja riippumattomana, se on jatkuvasti uhattuna ja sen antamat päätökset ovat riippuvaisia syyttäjästä ja rikosteknisestä virastosta. Tarkastajat varoittavat, että jos ketjussa on yksikin heikko lenkki, kokonaisuus ei voi toimia asianmukaisesti.

Taustaa

Ukraina kuuluu EU:n itäisen kumppanuuden maihin. Se saa tukea Euroopan naapuruvälineestä, joka edellyttää oikeusvaltioperiaatteen noudattamista. Euroopan komissio on vuodesta 2014 alkaen sitonut noin 5,6 miljardia euroa makrotaloudellisen rahoitusavun (MFA) ohjelmiin ja 2,2 miljardia euroa eri avustusohjelmiin. Komissio myös takaa 4,4 miljardin euron arvosta Euroopan investointipankin myöntämiä lainoja. EU on Ukrainan suurin avunantaja.

Erityiskertomus 23/2021: ”Laajamittaisen korruption vähentäminen Ukrainassa: useita EU:n aloitteita toistaiseksi lainoin tuloksiin” löytyy Euroopan tilintarkastustuomioistuimen verkkosivustolta (eca.europa.eu) 23:lla EU:n kielellä.

Tilintarkastustuomioistuin aikoo myöhemmin tänä vuonna julkaista kertomuksen EU:n tuesta [oikeusvaltioperiaatteen edistämiseksi Länsi-Balkanilla](#).

Euroopan tilintarkastustuomioistuin esittää erityiskertomuksensa Euroopan parlamentille ja EU:n neuvostolle sekä muille kiinnostuneille tahoille, kuten kansallisille parlamenteille, elinkeinoelämän sidosryhmille ja kansalaisyhteiskunnan edustajille. Valtaosa tilintarkastustuomioistuimen kertomuksissa esitetyistä suosituksista pannaan täytäntöön.

Lehdistö – yhteydenotot

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen lehdistöpalvelu: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu – matkapuhelin: (+352) 691 551 502
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu – matkapuhelin: (+352) 691 553 547